

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ANTSTOLIŲ ĮSTATYMO 45 STRAIPSNIO 3, 5 DALIŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2008 m. sausio 7 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Egidijaus Kūrio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Vytauto Sinkevičiaus, Stasio Stačioko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Seimo atstovui Seimo nariui Juliiui Sabatauskui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2008 m. sausio 4 d. išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 44/06 pagal pareiškėjo – Palangos miesto apylinkės teismo prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 45 straipsnio 3, 5 dalys ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nustatyta visų antstolių privaloma narystė asociacijoje – Lietuvos antstolių rūmuose ir atitinkamos pareigos šiai asociacijai, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

1. Pareiškėjas – Palangos miesto apylinkės teismas nagrinėjo civilinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3, 5 dalys ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nustatyta visų

antstolių privaloma narystė asociacijoje – Lietuvos antstolių rūmuose (toliau – ir Rūmai) ir atitinkamos pareigos šiai asociacijai, neprieštarauja Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

II

Pareiškėjo – Palangos miesto apylinkės teismo prašymas grindžiamas tuo, kad pagal Konstitucijos 35 straipsnio 1 dalį piliečiai turi teisę, bet ne pareigą, vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, ir tai daryti jie gali laisvai, o pagal šio straipsnio 2 dalį niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiai nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai. Tuo tarpu Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3, 5 dalyse yra nustatyta privaloma visų antstolių narystė asociacijoje – Lietuvos antstolių rūmuose; pareiškėjo nuomone, tai – prievartinė narystė; ji reiškia, kad antstoliai yra verčiami prieš savo valią turėti tam tikrų pareigų Rūmams. Pagrįsdamas savo poziciją pareiškėjas cituoja Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 21 d. nutarimą, būtent jame suformuluotą oficialią konstitucinę asociacijų laisvės doktriną, pagal kurią: konstitucinė nuostata, kad niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiai nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai, yra „konstitucinė garantija, ginanti asmenį nuo priklausymo kokiam nors susivienijimui prieš jo valią“; „asmens laisva valia – pamatinis narystės įvairiose bendrijose, <...> asociacijose principas“, kurio „turi būti laikomasi teisės aktuose reglamentuojant visų rūšių susivienijimų steigimą bei veiklą, narystės juose santykius nepriklausomai nuo to, kokių teisėtų tikslų šie susivienijimai siekia“; „niekas, t. y. joks fizinis asmuo, taip pat fizinių asmenų junginys, negali būti verčiamas priklausyti kokiai nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai“; „narystės bet kokioje asociacijoje savanoriškumo principas reiškia, jog asmuo gali nestoti į tą asociaciją, t. y. nesusieti savęs narystės tam tikroje asociacijoje ryšiais“.

III

1. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario J. Sabatausko rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui. Suinteresuoto asmens – Seimo atstovo pozicija grindžiama tuo, kad pagal Antstolių įstatymą antstolis – tai valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas; vykdydamas įstatymo nustatytas funkcijas antstolis veikia kaip valstybės įgaliotas asmuo ir turi teisę naudoti įstatyme nustatytas priverstinio vykdymo priemones; Lietuvos antstolių rūmai, kaip antstolių „savivaldos darinys“ ir profesiniu pagrindu steigiamas susivienijimas, šiek tiek skiriasi nuo kitų asociacijų, nes į juos vienijamasi profesiniu pagrindu, jie vienija visus antstolius ir yra antstolių profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo draudėjas. Be to, ginčijamos Antstolių įstatymo nuostatos yra aiškios, suprantamos, todėl atitinka vieną iš esminių konstitucinio

teisinės valstybės principo elementų – teisinį tikrumą ir teisinį aiškumą.

2. Rengiant bylą buvo gautas ir suinteresuoto asmens – Seimo atstovų Seimo narių V. Volčioko ir V. Žiemelio raštas, kuriame pritariama suinteresuoto asmens – Seimo nario J. Sabatausko rašytiniams paaiškinimams.

IV

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos valstybės sekretoriaus P. Koverovo, Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo pirmininkės I. Karalienės rašytiniai paaiškinimai.

V

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Seimo atstovas Seimo narys J. Sabatauskas iš esmės pakartojo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus ir pateikė papildomus paaiškinimus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

1. Seimas 2002 m. gegužės 9 d. priėmė Antstolių įstatymą, kurio 50 straipsnyje nustatyta, kad šio įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Pagal Seimo 2002 m. gegužės 9 d. priimto Antstolių įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 1 straipsnio 1 dalį Antstolių įstatymas įsigaliojo 2003 m. sausio 1 d., išskyrus kai kuriuos straipsnius (jų dalis), įsigaliojusius nuo Antstolių įstatymo paskelbimo ir taikomus su Antstolių įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatyme numatytomis išlygomis. Ši išimtis neapėmė Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3, 5 dalių, kurių atitiktį ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nustatyta visų antstolių privaloma narystė asociacijoje – Lietuvos antstolių rūmuose, Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui šioje konstitucinės justicijos byloje ginčija pareiškėjas – Palangos miesto apylinkės teismas.

2. Kai kurie Antstolių įstatymo straipsniai (jų dalys) buvo keičiami, tačiau 45 straipsnio 3, 5 dalys keičiamos nebuvo.

3. Pagal Antstolių įstatymą (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) antstolis yra valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (2 straipsnio 1 dalis). Teisę vykdyti antstolio veiklą turi viešą konkursą laimėję asmenys, teisingumo ministro įsakymu paskirti antstoliais ir Antstolių įstatymo nustatyta tvarka prisiekę bei apdrausti civilinės atsakomybės draudimu (8 straipsnio 1 dalis). Antstolis privalo vykdyti įstatymų nustatytus vykdomuosius dokumentus, teismo pavedimu konstatuoti faktines aplinkybes, teismo pavedimu perduoti ir įteikti dokumentus Lietuvos Respublikoje esantiems

fiziniais ir juridiniams asmenims, atlikti kitas įstatymų nustatytas funkcijas (21 straipsnio 1 dalis); antstolis teisės aktų nustatyta tvarka gali teikti šias paslaugas: saugoti (administruoti) turtą vykdymo procese (21 straipsnio 2 dalies 1 punktas); konstatuoti faktines aplinkybes, perduoti ir įteikti dokumentus Lietuvos Respublikoje esantiems fiziniams ir juridiniams asmenims nesant teismo pavedimo (21 straipsnio 2 dalies 2 punktas); teikti teisinės konsultacijas, išskyrus atstovavimą teismuose ir santykiuose su trečiaisiais asmenimis (21 straipsnio 2 dalies 3 punktas); aukciono tvarka realizuoti įkeistą kilnojamąjį turtą (21 straipsnio 2 dalies 4 punktas); tarpininkauti vykdant turtines prievoles (21 straipsnio 2 dalies 5 punktas); tačiau paslaugų teikimas neturi trukdyti atlikti įstatymų nustatytas antstolio funkcijas, kurioms antstolis privalo teikti pirmumą visais atvejais (21 straipsnio 3 dalis). Vienas iš antstolių veiklos principų – jų nepriklausomumas (3 straipsnio 2 dalis); vienas iš reikalavimų asmenims, pretenduojantiems tapti antstoliais, – nepriekaištinga reputacija (4 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnis).

4. Antstolių įstatymas (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) įtvirtina antstolių savivaldą; šio įstatymo 45 straipsnio 1 dalyje *expressis verbis* nustatyta, kad antstolių savivaldą įgyvendina Lietuvos antstolių rūmai.

Antstolių įstatymo 45 straipsnyje, kurio 3, 5 dalių atitiktis Konstitucijai (nurodyta apimtimi) yra ginčijama šioje konstitucinės justicijos byloje, taip pat yra nustatyta: Lietuvos Respublikos antstoliai vienijasi į Lietuvos antstolių rūmus, kurių buveinė yra Vilniuje (2 dalis); kiekvienas antstolis yra Rūmų narys (3 dalis); Rūmai yra viešas juridinis asmuo, jų veiklą reglamentuoja Asociacijų įstatymas, kiek Antstolių įstatymas nenustato kitaip, bei Lietuvos antstolių rūmų įstatatai (4 dalis); Rūmų veikla finansuojama iš antstolių mokamų įmokų, kurių dydį nustato antstolių susirinkimas (5 dalis).

Pagal Antstolių įstatymo 46 straipsnio 1 dalį Rūmų funkcijos yra šios: koordinuoti antstolių veiklą (1 punktas); atstovauti antstolių interesams valstybės valdžios institucijose, tarptautinėse ir užsienio valstybių organizacijose (2 punktas); rengti teisės aktų projektus antstolių veiklos klausimais ir teikti juos Teisingumo ministerijai (3 punktas); Antstolių įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka kontroliuoti antstolių veiklą (4 punktas); organizuoti ir vykdyti antstolių ir antstolių padėjėjų kvalifikacijos kėlimą (5 punktas); teisingumo ministro nustatyta tvarka tvarkyti antstolių, kurių įgaliojimai yra pasibaigę, archyvą (6 punktas); kitos Antstolių įstatyme nustatytos funkcijos (7 punktas). Antai Rūmų prezidiumas gali iškelti drausmės bylą antstoliui arba antstolio padėjėjui (13 straipsnio 2 dalis); Rūmai yra antstolių profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo draudėjas (17 straipsnio 3 dalis). Rūmai gali atlikti ir kitas Lietuvos antstolių rūmų įstatuose nustatytas funkcijas (46 straipsnio 2 dalis).

Taigi konstatuotina, kad Rūmai, kaip visų Lietuvos Respublikos antstolių savivaldos institucija, vykdo Antstolių įstatyme (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais

pakeitimais) nustatytas funkcijas, užtikrindami antstolio profesijos sutelktumą, vienodus profesinės veiklos standartus ir antstolių veiklos kontrolę, t. y. viešąsias funkcijas.

5. Minėta, kad pareiškėjas – Palangos miesto apylinkės teismas prašo ištirti, ar Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3, 5 dalys ta apimtimi, kuria, pasak pareiškėjo, nustatyta visų antstolių privaloma narystė asociacijoje – Lietuvos antstolių rūmuose ir atitinkamos pareigos šiai asociacijai, neprieštarauja Konstitucijos 35 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Iš pareiškėjo – Palangos miesto apylinkės teismo prašymo argumentų matyti, kad Konstitucinio Teismo prašoma ištirti, ar Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3 dalis, 5 dalies nuostata „Rūmų veikla finansuojama iš antstolių mokamų įmokų“ neprieštarauja Konstitucijos 35 straipsnio 1 daliai, pagal kurią piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams, 2 daliai, kurioje nustatyta, kad niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiam nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

6. Pareiškėjo – Palangos miesto apylinkės teismo nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra įtvirtinta prievartinė antstolių narystė Rūmuose, o antstoliai yra verčiami prieš savo valią turėti tam tikrų pareigų Rūmams. Minėta (šio Konstitucinio Teismo nutarimo nustatomosios dalies II skyriuje), kad pagrįsdamas tokią poziciją pareiškėjas cituoja Konstitucinio Teismo 2000 m. gruodžio 21 d. nutarimą, būtent jame suformuluotą oficialią konstitucinę asociacijų laisvės doktriną, pagal kurią konstitucinė nuostata, kad niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiam nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai, yra „konstitucinė garantija, ginanti asmenį nuo priklausymo kokiam nors susivienijimui prieš jo valią“; „asmens laisva valia – pamatinis narystės įvairiose bendrijose, <...> asociacijose principas“, kurio „turi būti laikomasi teisės aktuose reglamentuojant visų rūšių susivienijimų steigimą bei veiklą, narystės juose santykius nepriklausomai nuo to, kokių teisėtų tikslų šie susivienijimai siekia“; „niekas, t. y. joks fizinis asmuo, taip pat fizinių asmenų junginys, negali būti verčiamas priklausyti kokiam nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai“; „narystės bet kokioje asociacijoje savanoriškumo principas reiškia, jog asmuo gali nestoti į tą asociaciją, t. y. nesusieti savęs narystės tam tikroje asociacijoje ryšiais“.

Šiame kontekste paminėtina, kad šios oficialios konstitucinės asociacijų laisvės doktrinos nuostatos buvo plėtojamos Konstitucinio Teismo 2004 m. liepos 1 d. nutarime, o tam tikru aspektu – ir Konstitucinio Teismo 2005 m. liepos 8 d. nutarime.

7. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad valstybė savo funkcijas gali vykdyti ne tik per atitinkamų institucijų sistemą, apimančią valstybės ir savivaldybių institucijas (kaip ji paprastai daro), bet ir – tam tikra apimtimi – per kitas (ne valstybės) institucijas, kurioms pagal įstatymus yra pavesta (patikėta) vykdyti tam tikras valstybės funkcijas arba kurios tam tikromis įstatymuose apibrėžtomis formomis ir būdais dalyvauja vykdant valstybės funkcijas

(Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 13 d., 2006 m. gruodžio 21 d., 2007 m. kovo 20 d. nutarimai).

8. Pagal pareiškėjo – Palangos miesto apylinkės teismo prašymą sprendžiant, ar Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3 dalis, 5 dalies nuostata „Rūmų veikla finansuojama iš antstolių mokamų įmokų“ neprieštaruja Konstitucijos 35 straipsnio 1, 2 dalims, konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad pagal Antstolių įstatymą (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) antstoliai vykdo tokias funkcijas, kurių vykdymą valstybė privalo užtikrinti. Šių funkcijų vykdymo užtikrinimas – viešasis interesas ir valstybės priedermė. Antstoliai nėra valstybės (ar savivaldybės) tarnautojai ir verčiasi savarankiška profesine (privačia) veikla, tačiau jų funkcijas, kitą veiklą bei įgaliojimus apibrėžia įstatymai. Šiame kontekste paminėtina ir tai, kad už įstatymų ar kitų teisės aktų pažeidimus, padarytus atliekant antstolio funkcijas, už kuriuos taikoma baudžiamoji ar administracinė atsakomybė, antstolis atsako kaip valstybės pareigūnas (Antstolių įstatymo 16 straipsnio 2 dalis).

Apibendrinant konstatuotina, kad antstolio profesija – tai valstybės kontroliuojama profesija, t. y. toks viešąjį interesą užtikrinančių funkcijų vykdymas, kai tai daro savarankiška profesine (privačia) veikla besiverčiantys asmenys (už atlygį), o jiems šias funkcijas vykdyti perdavusi valstybė turi kontroliuoti, kaip jos yra vykdomos.

9. Visuotinai – ne tik Lietuvoje – pripažįstama, kad tokios valstybės kontroliuojamos profesijos kaip antstolio ir kt. (beje, ne vien teisinės profesijos) suponuoja atitinkamos profesijos savireguliaciją ir atitinkamą savivaldos sistemą, kuri apima visą šią profesiją (visus ja besiverčiančius asmenis) ir užtikrina *inter alia* atstovavimą tai profesijai (ja besiverčiantiems asmenims) esant santykiams su valstybės ir savivaldos institucijomis bei tarptautiniu lygiu, kvalifikacijos tobulinimo organizavimą, vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi kontrolę, taip pat kitokią įstatymų reikalaujamą tos profesijos asmenų veiklos kontrolę. Jeigu tokios savireguliacijos ir savivaldos sistemos nebūtų, atitinkamų funkcijų, kurių vykdymą valstybė privalo užtikrinti, perdavimas į privačias rankas ne tik būtų nepagrįstas tikslingumo atžvilgiu, bet ir galėtų būti konstituciškai nepateisinamas. Tikslingumo atžvilgiu nepateisinama, gal ir konstituciškai nepagrįsta, būtų ir tai, kad kurie nors tam tikra valstybės kontroliuojama profesija besiverčiantys asmenys galėtų būti „šalia“ minėtos profesinės savivaldos sistemos ir ne tik neprisidėtų prie jos veikimo, bet ir galėtų išvengti atitinkamos profesinės veiklos kontrolės, *inter alia* kontrolės, ar tie asmenys laikosi vienodų profesinės etikos standartų.

Savaime suprantama, kad atitinkama valstybės kontroliuojama profesija besiverčiantys asmenys negali neturėti tam tikrų pareigų, susijusių su minėtos savivaldos sistemos veikimo užtikrinimu.

10. Konstitucinis Teismas, sistemiškai (kitų Konstitucijos nuostatų kontekste) aiškindamas

Konstitucijos 48 straipsnį, kurio 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą, yra konstatavęs, kad, sudarydamas teisinę prielaidą įgyvendinti teisę laisvai pasirinkti darbą bei verslą, įstatymų leidėjas turi įgaliojimus, atsižvelgdamas į darbo pobūdį, nustatyti teisės laisvai pasirinkti darbą įgyvendinimo sąlygas (Konstitucinio Teismo 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. liepos 4 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2004 m. gruodžio 29 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimai).

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, *inter alia* vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą. Taigi įstatymu gali būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad buvimas tokios asociacijos nariu būtų būtina vertimosi atitinkama profesine veikla sąlyga.

11. Pažymėtina ir tai, kad tokios pozicijos yra laikomasi ir Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijoje, kurioje yra konstatuota, kad „laisvas profesijas reguliuojančios institucijos“ nėra tokios organizacijos, kurios atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 straipsnio (kurio 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad kiekvienas turi teisę laisvę jungtis į asociacijas kartu su kitais, įskaitant teisę steigti profesines sąjungas ir stoti į jas, kad būtų ginami savi interesai) prasmę, nes tokios institucijos yra įsteigtos įstatymu siekiant reguliuoti atitinkamas profesijas ir šitaip užtikrinti viešąjį interesą, todėl valstybė gali nustatyti pareigą valstybės reguliuojama profesine veikla besiverčiantiems asmenims būti atitinkamos institucijos nariu (Europos Žmogaus Teisių Teismo 2001 m. balandžio 3 d. nutarimas dėl priimtino *O. V. R. prieš Rusiją (O. V. R. c. Russie (déc.), n° 44319/98, CEDH 2001-V)*, 1981 m. birželio 23 d. sprendimas byloje *Le Compte, Van Leuven ir De Meyere prieš Belgiją (Le Compte, Van Leuven et De Meyere c. Belgique, arrêt du 23 juin 1981, série A n° 43)*).

12. Minėta, kad atitinkama valstybės kontroliuojama profesija besiverčiantys asmenys negali neturėti įstatymo nustatytų pareigų, susijusių su minėtos savivaldos sistemos veikimo užtikrinimu.

Taigi asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija ir *ex lege* priklausantys tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, negali neturėti pareigų, susijusių su atitinkamos asociacijos išlaikymu.

13. Tai, kad įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi įgaliojimus įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, besiverčiantys tam tikra valstybės kontroliuojama profesija, *ex lege* priklausytų tam tikrai asociacijai, užtikrinančiai šios profesijos savivaldą, nereiškia, kad valstybės kontroliuojama profesija besiverčiantys asmenys negali laisvai vienytis į kitokio pobūdžio asociacijas arba, jeigu tokias asociacijas steigia kiti atitinkama profesija besiverčiantys asmenys,

joms nepriklausyti.

14. Antstolių įstatyme (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) kaip tik ir yra įtvirtinta antstolių savivaldos sistema, *inter alia* antstolių savivaldos institucija – Lietuvos antstolių rūmai. Antstolių savivaldos sistema grindžiama visų Lietuvos Respublikos antstolių priklausymu Rūmams ir jų priederme užtikrinti Rūmų veiklą, taip pat ir savo įmokomis. Antstolių įstatyme (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) yra įtvirtintos ir kitos institucijos, kurios, nors ir nėra *expressis verbis* įvardytos kaip įgyvendinančios antstolių savivaldą, vykdo tokias funkcijas, be kurių ši savivalda nebūtų visavertė, – tai Antstolių susirinkimas ir Antstolių garbės teismas (dalį jo narių skiria teisingumo ministras ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkas).

15. Pabrėžtina, kad Rūmų steigimas kyla ne iš laisvos antstolių valios, bet *ex lege*. Rūmų *raison d'être* yra tai, kad jie yra viešąsias funkcijas vykdančios susivienijimas ir kartu tokia asociacija, kuriai Antstolių įstatymu (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) yra patikėta antstolių, kaip valstybės kontroliuojamos profesijos, savivalda.

Tiesa, Antstolių įstatyme yra vartojamos formuluotės „antstoliai vienijasi į Lietuvos antstolių rūmus“ (45 straipsnio 2 dalis) ir „Lietuvos antstolių rūmų veiklą reglamentuoja Asociacijų įstatymas, kiek šis Įstatymas nenustato kitaip, bei Lietuvos antstolių rūmų įstatai“ (45 straipsnio 4 dalis), tačiau tai anaipol nereiškia, kad Rūmus galima prilyginti fizinių ar juridinių asmenų iniciatyva įkurtiems susivienijimams, kurie yra kuriami ir veikia įgyvendinant Konstitucijos 35 straipsnyje įtvirtintą asociacijų laisvę.

16. Visa tai suponuoja, kad teisinis reguliavimas, įtvirtinantis privalomą antstolių narystę Rūmuose ir pareigas, susijusias su Rūmų išlaikymu, vertintinas ne apsiribojant vien Konstitucijos 35 straipsnio 1, 2 dalimis, bet kur kas plačiau – ir kitų Konstitucijos nuostatų, *inter alia* 48 straipsnio 1 dalies, kontekste. Konstatuotina, kad antstolių privaloma narystė Rūmuose ir pareigos, susijusios su Rūmų išlaikymu, *ex lege* yra neatskiriama nuo asmens laisvo apsisprendimo būti antstoliu ir vykdyti Antstolių įstatymo (2002 m. gegužės 9 d. redakcija, taip pat ir su vėlesniais pakeitimais) bei kitų įstatymų nustatytas funkcijas, kitą veiklą ir turėti atitinkamus įgaliojimus.

17. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Antstolių įstatymo 45 straipsnio 3 dalis, 5 dalies nuostata „Lietuvos antstolių rūmų veikla finansuojama iš antstolių mokamų įmokų“ neprieštarauja Konstitucijos 35 straipsnio 1, 2 dalims, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 45 straipsnio (Žin., 2002, Nr. 53-2042) 3 dalis, 5 dalies nuostata „Lietuvos antstolių rūmų veikla finansuojama iš antstolių mokamų įmokų“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Egidijus Kūris

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Ramutė Ruškytė

Vytautas Sinkevičius

Stasys Stačiokas

Romualdas Kęstutis Urbaitis